

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ПСИХОЛОГІЯ РЕЛІГІЇ

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	053 «Психологія»
Рік підготовки:	2
Семестр викладання:	4 семестр
Кількість кредитів ЄКТС:	5
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

д.психол.н., проф., Гарькавець Сергій Олексійович

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри психології та соціології

посада

sharkavets@gmail.com

електронна адреса

+38-050-366-57-
99

телефон

Skype:
live:sharkavets

месенджер

Аудиторія за
розкладом

консультації

Цілі вивчення курсу:

Анотація навчального курсу

вивчення загальнотеоретичних основ психології релігії, її основних проблем і сучасних тенденцій; засвоєння здобувачами вищої освіти фактичних результатів досліджень психологічного змісту релігійних конфесій; набуття належного рівня розуміння природи релігійності як психологічного феномену; формування професійної культури та етики надання психологічної допомоги віруючим особам.

Результати навчання:

Знати: теоретико-методологічні засади та основні підходи щодо розгляду проблем психології релігії; джерела, різновиди та динаміку розвитку релігійних уявлень людини; мотиваційно-функціональні аспекти релігійної віри, емоційні особливості релігійних переживань представників різних

релігійних культур; психологічні особливості індивідів, що потрапили до різних деструктивних культур.

Вміти: формулювати проблеми психологічного змісту стосовно феномену релігійної віри; володіти системою об'єктивного знання та емпірично доведених фактів щодо природи релігійності індивіда та його залучення до певного релігійного культу; аналізувати зміст філософських і психологічних підходів до розуміння релігійної віри та її сутнісної природи; надавати допомогу індивідам, що потрапили у залежність від деструктивних релігійних культур.

Передумови до початку вивчення:

для вивчення дисципліни «Психологія релігії» здобувач вищої освіти попередньо повинен набути програмні результати навчання з «Загальної психології», «Історії психології» та «Основи віктимології».

Мета курсу (набуті компетентності)

Внаслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде таких компетентностей:

1. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
2. Розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства та всебічно аналізувати історичні процеси, події та факти з позиції наукового знання.
3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків людини.
4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
5. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту.
6. Володіння проблематикою основних наукових підходів щодо проблеми релігії.
7. Здатність дотримуватися норм професійної етики при впровадженні сучасних психологічних методів та технік при взаємодії з релігійно-віруючими індивідами
8. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Тема 1. Психологія релігії як міждисциплінарний науковий напрямок	денна 4/0/4 заочно 0,5/0/0,5	Мета та предмет психології релігії. Структура психології релігії. Методи дослідження у психології релігії. Характеристика основних релігійних конфесій. Основні категорії, поняття та методологічні підходи до психології релігії. Історія розвитку психології релігії.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
2.	Тема 2. Психологічні аспекти релігійних культурів	денна 4/0/4 заочна 0,5/0/0,5	Культ та його основний зміст. Соціально-психологічні механізми культових відправ. Особливості функціоналу культових символів і знаків, їхній вплив на	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			свідомість вірян. Емоційна сфера віруючих індивідів. Сповідь як психологічний феномен. Психологічний зміст молитви. Психологічні особливості медитації.	
3.	Тема 3. Наукові підходи до проблеми релігії.	денна 4/0/4 заочна 0,5/0/0,5	Соціальна психологія релігії. Герменевтичні підходи. З. Фройд про релігійні вірування. К. Юнг про психологію релігії. Е. Фромм про гуманістичні релігії. Соціологічні підходи Е. Дюркгейма та М. Вебера до проблеми релігії. Феноменологічний підхід. Еволюційна та когнітивна психологія релігії. Нейропсихологія релігії.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
4.	Тема 4. Психологія релігійної моралі та віри	денна 4/0/4 заочна 0,5/0/0,5	Релігійна мораль у різних конфесіях. Емоційний аспект віри. Вольовий компонент віри. Психологічні чинники віри. Вплив соціальних інституцій на формування віри індивіда. Основний психологічний зміст і типи релігійної віри.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
5.	Тема 5. Релігійність особистості	денна 4/0/4 заочна 1/0/1	Типологія релігійних особистостей. Особливості поведження релігійних індивідів. Психотерапевтичні аспекти релігії. Медитація.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
6.	Тема 6. Соціально-психологічні особливості деструктивних релігійних культур.	денна 4/0/4 заочна 0,5/0/0,5	Поняття деструктивного релігійного культу. Приклади деструктивних культур. Руйнівні аспекти впливу деструктивних культур на психіку індивіда.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
7.	Тема 7. Розвиток релігії та майбутнє психології релігії	денна 4/0/4 заочна 0,5/0/0,5	Релігія в сучасних реаліях життя. Релігія та інформаційне суспільство. Тенденції розвитку та майбутнє психології релігії.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
	Загальна кількість аудиторних годин:	денне 28/0/28 заочне 4/0/4		

Рекомендована література

1. Братусь Б. С., Воейков В. Л., Воробьев С. Л. и др. Начала христианской психологии: [учебное пособие для вузов]. М.: Наука, 1995. 236 с.
2. Василюк Ф. Переживание и молитва. М.: Смысл, 2015. 244 с.
3. Введенский А. Вера в Бога, ее происхождение и основание. М.: Университет, 1991. 465 с.
4. Гарькавец С. О. Соціально-нормативний конформізм особистості у психологічному вимірі. Монографія. Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2010. 344 с.
5. Грановская Р. М. Психология веры. СПб.: Речь, 2004. 576 с.
6. Джеймс У. Многообразие религиозного опыта. М.: Наука, 1993. 431 с.
7. Дюркгейм Э. Элементарные формы религиозной жизни: тотемическая система в Австралии. М.: Дело, 2018. 736 с.

8. Жеребятъев М., Феррони В. Феномен новых религиозных движений. Электронный ресурс. Режим доступа: http://libelli.ru/works/m_zher.htm
9. Зенько Ю. М. Психология религии. М.: Речь, 2020. 544 с.
10. Леви-Брюль Л. Первобытное мышление. М.: Красанд, 2012. 340 с.
11. Лубський В. І., Предко О. І., Горбаченко Т. Г., Піддубна С. М. Психологія релігії: [навчальний посібник і хрестоматія]. Ч.1. К., 2002. 412 с.
12. Москалец В. Психологія релігії. Посібник. К.: Ліра-К, 2020. 192 с.
13. Олпорт Г. Становление личности. М.: Смысл, 2002. 462 с.
14. Пірен М. Соціологія релігії: Підручник. К.: Персонал, 2008.
15. Предко О. І. Психологія релігії. Підручник. К.: Академвидав (Альма-матер), 2008. 344 с.
16. Психология религиозности и мистицизма. Хрестоматия. / Сост. К. В. Сельченко. Мн.: Харвест; М.: АСТ, 2001. 544 с.
17. Салыгин С. И., Нечипуренко В. Н., Полонская И. Н. Религиозная социология и психология религии. Ростов-на-Дону, 1996.
18. Сафронов А. Г. Психология религии. Монография. К.: Ника-Центр, 2002. 224 с.
19. Смирнова Е. Т. Введение в религиозную психологию. Учебное пособие. Самара: Издательский дом Бахрах-М, 2003. 160 с.
20. Современная западная психология религии. Хрестоматия. / Ред.- сост. Т. В. Малевич; под ред. К. М. Антонова, К. А. Колкуновой. М.: Изд-во ПСТГУ, 2017. 704 с.
21. Стоцький Я. В. Психологія релігії. Курс лекцій. Тернопіль: Вид-во ТНТУ ім. Івана Пулюя, 2011. 144 с.
22. Франкл В. Основы логотерапии. Психология и религия. СПб.: Речь, 2000. 286 с.
23. Фрейд З. Навязчивые действия и религиозные обряды // Психоаналитический вестник. 2001. №. 9. С. 4-5.
24. Фрейд З. Тотем и табу. М.: АСТ, 2012. 640 с.
25. Фрейд З. Человек по имени Моисей и монотеистическая религия. М., 1993. 114 с.
26. Фрэнгер Д. Д. Золотая ветвь: Исследование магии и религии. М.: Политиздат, 1986. 703 с.
27. Фрэнгер Д. Д. Фольклор в Ветхом завете. М.: Политиздат, 1990. 542 с.
28. Фромм Э. Психоанализ и религия. М.: АСТ, 2010. 160 с.
29. Хорни К. Невротическая личность нашего времени. [пер. с англ. А. М. Боковиков]. [2-е изд.]. М. : Академический Проект, 2008. 208 с.
30. Чалдини Р., Кенрик Д., Нейсберг С. Социальная психология. СПб. : прайм-ЕВРОЗНАК, 2002. 256 с.
21. Шапарь В. Б. Психология религиозных сект. Мн.: Харвест, 2004. 284 с.
32. Юнг К. Г. О психологии восточных религий и философии. М.: Медиум, 1994. 254 с.
33. Юнг К. Г. Психология и религия / Архетип и символ. М.: АСТ, 1997. 278 с.

Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Психологія релігії» (для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія») денної та заочної форм навчання) / Уклад.: С. О. Гарькавець. Северодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2022. 42 с.

2. НМКД дисципліни на сторінці електронного кампусу.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання здобувач може отримати визначену кількість балів:

Інструменти та завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	7 (по 0,5 балів за ЛК)
Практичні заняття	42 (по 3 бали за ПК)
Індивідуальні завдання (контрольні роботи, реферати тощо)	11
Підсумковий екзаменаційний (заліковий) тест	40
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Під час виконання практичних і самостійних завдань здобувачі вищої освіти мають дотримуватися політики академічної доброчесності. Запозичення (використання ідей, розробок, тверджень, статистичних або експериментальних відомостей інших авторів) повинні бути оформлені відповідними посиланнями на першоджерела. Списування або копіювання є категорично забороненими. Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаково для всіх здобувачів. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

Перезарахування кредитів, отриманих у

Здобувач вищої освіти може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перезараховані певні теми

неформальній освіті:

курсу та нараховані бали за завдання.

Завдання і заняття:

Усі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття здобувачі вищої освіти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять здобувачі вищої освіти:

- дотримуються етичних правил поведіння;
- знаходяться на своєму навчальному місці;
- не заважають викладачу проводити заняття та іншим студентам навчатися.

Під час контролю знань здобувачі вищої освіти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо проведення контрольних заходів.